

Slovenská obchodná inšpekcia (ďalej len „SOI“) v zmysle § 135 ods. 6 zákona č. 106/2018 Z. z. o prevádzke vozidiel v cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 106/2018 Z. z.“) ako orgán dohľadu nad trhom nad dodržiavaním povinností hospodárskych subjektov, ktorí uvádzajú alebo sprístupňujú na trhu vozidlá, ich systémy, komponenty a samostatné technické jednotky, uskutočnila v mesiacoch september a október 2018 celoslovenskú kontrolnú akciu zameranú na kontrolu detských zadržiavacích systémov (ďalej len „DZS“) a zdokonalených detských zadržiavacích systémov (ďalej len „zdokonalené DZS“).

Cieľom kontrolnej akcie bolo vizuálne overiť správnosť a úplnosť označenia DZS a zdokonalených DZS schvaľovacími značkami, doplnkovými symbolmi a symbolmi upozorňujúcimi na nebezpečenstvo, ktoré hrozí cestujúcim pri určitom spôsobe používania uvedených systémov v motorových vozidlách v zmysle predpisov EHK OSN č. 44 a EHK OSN č. 129.

Predmetom kontroly boli DZS a zdokonalené DZS pre deti cestujúce v motorových vozidlách, ktoré sú uvádzané, sprístupnené na trhu v SR a ponúkané na predaj spotrebiteľovi.

Obsahom kontroly bola kontrola plnenia dodržiavania povinností hospodárskych subjektov, ktorí uvádzajú na trh, alebo sprístupňujú na trhu DZS a zdokonalené DZS v zmysle § 22 ods. 6 zákona č. 106/2018 Z. z., podľa ktorého sú povinní:

- preukázať orgánu dohľadu nad trhom, že predávaný alebo ponúkaný systém má udelené typové schválenie,
- preukázať orgánu dohľadu nad trhom, že predávaný alebo ponúkaný systém je opatrený značkou typového schválenia EÚ alebo vnútroštátnym typovým schválením,
- upozorniť v sprievodnej dokumentácii na nebezpečenstvo, že systém, ktorý spĺňa ustanovené technické požiadavky, pri určitom spôsobe používania môže ohroziť bezpečnosť prepravovaných osôb alebo verejné zdravie,
- pravdivo a úplne informovať v sprievodnej dokumentácii o systéme, nebezpečnej časti alebo vybavenia.

*(DZS a zdokonalené DZS určené pre deti cestujúce v motorových vozidlách sa v zmysle zákona č. 106/2018 Z. z. označujú ako **systémy**.)*

Objektmi kontroly boli výrobcovia, ich splnomocnenci, dovozcovia a distribútori, vrátane e-shopov, ktorí uskutočňujú predaj DZS a zdokonalené DZS.

DZS a zdokonalené DZS sú **systémy** pasívnej bezpečnosti, v ktorých je možné umiestniť dieťa v sediacej alebo ležiacej polohe a sú navrhnuté tak, aby znížili riziko jeho zranenia v prípade zrážky alebo náhleho spomalenia vozidla tým, že obmedzujú pohyb tela dieťaťa.

Na úrovni EÚ je používanie vhodných DZS v motorových vozidlách povinné na základe smernice Rady 91/671/EHS o povinnom používaní bezpečnostných pásov a detských zadržiavacích zariadení vo vozidlách, ktorá je implementovaná do Nariadenia vlády SR č. 554/2006 Z. z. o povinnom používaní bezpečnostných pásov a detských zadržiavacích zariadení vo vozidlách určitých kategórií (ďalej len „Nariadenie vlády SR č. 554/2006 Z. z.“). Tieto systémy musia byť v zmysle § 4 ods. 3 Nariadenia vlády SR č. 554/2006 Z. z. schválené podľa predpisu EHK č. 44 alebo predpisu EHK OSN č. 129. Minimálne požiadavky na montážne informácie DZS a zdokonalené DZS sú stanovené v predpisoch EHK OSN č. 44 a č. 129, ktoré je povinný vypracovať výrobca daného systému a uviesť informácie o spôsobe

a typoch vozidiel, v ktorých možno systém bezpečne používať. Najdôležitejšie symboly a štítky, ktoré musia byť na týchto systémoch uvedené, sú symbol **ISOFIX** (obrázok 1) a štítok upozorňujúci na nebezpečenstvo poranenia airbagom (obrázok 2), nakoľko tieto majú priamy vplyv na bezpečné používanie týchto systémov. Ak systém zahŕňa kotviace úchytky ISOFIX, musí byť pre osobu, ktorá inštaluje DZS do vozidla, trvalo viditeľný minimálne jeho symbol. Tieto kotviace úchytky vo veľkej miere zamedzujú nesprávnu montáž DZS, ktorá môže byť príčinou ohrozenia bezpečnosti prepravovaných osôb.

Podľa § 4 ods. 3 Nariadenia vlády SR č. 554/2006 Z. z. DZS alebo zdokonalené DZS nesmie byť obrátené dozadu na sedadle, ktoré je chránené čelným airbagom, ak nebol airbag vyradený z činnosti alebo nebol automaticky deaktivovaný, nakoľko použitie tohto systému a čelného airbagu súčasne môže mať fatálne následky.

Obrázok 1

Symbol ISO ISOFIX

Obrázok 2

Štítok upozorňujúci na nebezpečenstvo poranenia airbagom

Predpis EHK OSN č. 44/04

V súčasnosti je v účinnosti predpis EHK OSN č. 44 v znení série zmien 04 a do budúcnosti sa nahradí predpisom EHK OSN č. 129, do dnešného dňa však termín ukončenia platnosti nebol stanovený.

Podstatné požiadavky pre DZS ustanovené v EHK OSN č. 44/04:

- Preprava v smere jazdy od 9 kg (cca 9 mesiacov) **klasifikácia podľa váhy** rozdelená do 5 tried (0, 0+, I, II, III).
- **Označenie DZS** slovom: „univerzálny“, „obmedzený“, „polouniverzálny“ alebo „špecifické vozidlo“ podľa kategórie zadržiavacieho systému.
- Systém uchytenia k vozidlu: **ISOFIX aj pásmi vozidla**.
- Požiadavka **čelného nárazu** pri 50 km (21 – 28 G).
- Požiadavka **zadného nárazu** pri 30 km (14 – 21 G).

Predpis EHK OSN č. 129

Predpis nadobudol účinnosť 9. júla 2013 a do praxe sa zavádza v troch etapách. **Prvá etapa** bola zavedená v júli 2013 a dotkla sa tzv. integrálnych sedačiek v triedach 0, 0+ a I, kde sú definované ako sedačky s vlastnými zadržiavacími zariadeniami, čiže dieťa nie je pripútané bezpečnostnými pásmi vozidla. **Druhá etapa** začala na jeseň roka 2017 a pokrýva triedy II a III. **Tretia etapa** sa dotkne integrálnych sedačiek s upevňovaním pomocou bezpečnostných pásov vozidla.

Podstatné požiadavky pre zdokonalené DZS ustanovené v EHK OSN č. 129:

- **Do 15 mesiacov** preprava dieťaťa je možná len do boku alebo proti smeru jazdy a povinnosť označiť zdokonalený DZS štítkom zobrazený na obrázku 3.
- Zdokonalené DZS musia byť označené Grafickým **symbolom i-size** (obrázok 4), klasifikácia sa určuje podľa výšky dieťaťa a **rozsahom veľkosti**, pre ktorý bol zdokonalený DZS skonštruovaný.
- Požiadavka **bočného nárazu** pri 24 km (13 – 15 G).
- Požiadavka **čelného nárazu** pri 50 km (21 – 28 G).
- Požiadavka **zadného nárazu** pri 30 km (14 – 21 G).

Obrázok 3

Štítok vekového limitu
na zdokonalenom DZS

Obrázok 4

Grafický symbol i-size

Výsledky kontrolnej akcie

V sledovanom období SOI skontrolovala dodržiavanie ustanovení § 22 ods. 6 písm. **a), b), c), a e)** zákona č. 106/2018 Z. z. v 75 prevádzkových jednotkách (ďalej len „PJ“) v rámci celej SR. Inšpektori SOI sa zameriavali nielen na kontrolu predaja a ponuky DZS a zdokonalených DZS priamo v PJ, ale aj na kontrolu ich predaja a ponuky prostredníctvom internetových stránok podnikateľských subjektov. Nedostatky boli zistené v **20 PJ**, čo predstavuje **26,66 %** z celkového počtu kontrolovaných PJ.

Inšpektori SOI vizuálnou kontrolou zistili nedostatky celkom pri **56** druhoch DZS schválených len v zmysle EHK OSN č. 44/04 v celkovej hodnote 8257,99 €. Zdokonalené DZS schválené podľa EHK OSN č. 129 boli bez nedostatkov a na trhu SR sa nachádzali len schválené systémy v súlade s uvedeným predpisom. Z 56 druhov DZS s nedostatkom bol zistený u **23** druhov chýbajúci alebo neúplný **návod na používanie**, u **21** druhov chýbajúci alebo neúplný **návod na montáž**, ktorý musí byť priložený k DZS pre spotrebiteľa. Pri kontrole typových schválení (homologizácie) a vizuálnej kontrole DZS bol pri **3** druhoch nesúlad, kde výrobok bol chybné označený výrobcom alebo jeho ochrannou známkou a v **1** prípade nebol označený povinným údajom o dátume výroby DZS. V **8** prípadoch bolo bez alebo nesprávne značenie doplnkovými symbolmi v zmysle EHK OSN č. 44/04, ktoré sú podstatné pre správne použitie, či montáž a v neposlednom rade informácie o hroziacom nebezpečenstve, ktoré hrozí pri určitom spôsobe používania DZS.

Informácie o výsledkoch kontrol sú spracované v tabuľke 1 a tabuľke 2.

Tabuľka 1. Vizuálna kontrola DZS schválených v zmysle EHK OSN č.44/04

Zistené nedostatky	Počet druhov	Hodnota v €
Chybné značenie doplnkovými symbolmi	8	1245,98
Chýbajúci alebo neúplný návod na montáž	21	3118,74
Chýbajúci alebo neúplný návod na používanie	23	3403,42
Bez/chybné meno výrobcu alebo ochrannej známky	3	211,85
Bez dátumu výroby	1	278
Celkom	56	8257,99

Vo všetkých 56 druhoch DZS v celkovej hodnote 8257,99€, ktoré neboli v súlade s predpisom EHK OSN č. 44/04, inšpektori SOI opatrením zakázali ich dodávku alebo predaj do vykonania nápravy v zmysle § 6 ods. 1 písm. a) bod 1 zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 128/2002 Z. z.“).

Graf 1 Grafické znázornenie nedostatkov zistených pri kontrolách DZS na trhu SR

Z grafického znázornenia vyplýva, že najpočetnejšie nedostatky boli pri kontrolách sprievodnej dokumentácie a kontrole označení DZS doplnkovými symbolmi, ktoré sú podstatné pre spotrebiteľa ohľadom bezpečného používania DZS.

Súčasťou kontrolnej akcie bola aj kontrola dodržiavania podmienok predaja vyplývajúcich zo všeobecne záväzných predpisov, ktorých výsledky sú v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 2 Porušenie všeobecne záväzných povinností

Porušenie všeobecne záväzných povinností	Počet PJ
spolu:	4 PJ
z toho:	
- označenie PJ	1 PJ
- úplnosť dokladu o kúpe	2 PJ
- informácia o ARS	1 PJ

Overenie bezpečnosti

Zdokonalené DZS schválené podľa EHK OSN č. 129 neboli predmetom preverenia bezpečnosti vzhľadom na skutočnosť, že tieto systémy musia byť povinne vybavené systémom Isofix, ktoré sa dajú používať len v motorových vozidlách s kotvovými úchytmi a s označením i-Size pre sedačky vhodné do týchto vozidiel.

Na overenie bezpečnosti DZS v zmysle predpisu EHK OSN č. 44/04 bolo inšpektormi SOI odobratých z priamej ponuky pre spotrebiteľov 11 druhov DZS, ktorých technické vlastnosti boli overované akreditovaným laboratóriom DEKRA CZ, a. s. Výsledky skúšok potvrdili, že z **11 druhov DZS nevyhovelo 8 druhov (73 %)** pričom až **5 druhov (45 %)** DZS je **nebezpečných**, pretože nevyhoveli požiadavkám predpisu EHK OSN č. 44 s ohľadom na výsledky dynamickej skúšky s nasledovnými rizikami:

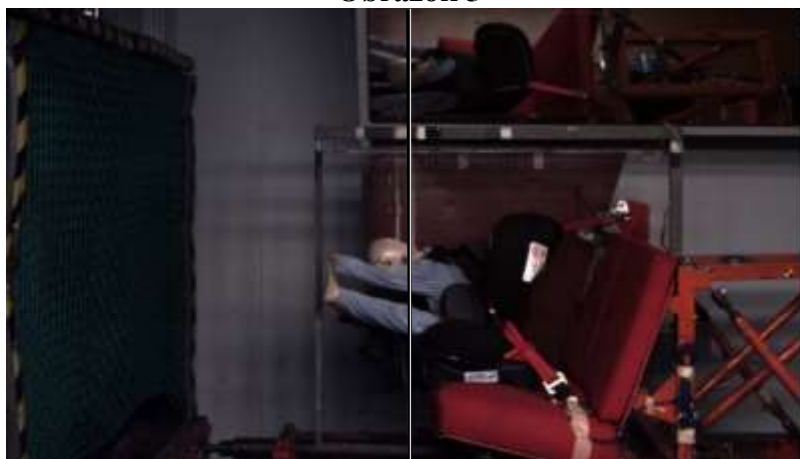
- pri **2 nebezpečných výrobkoch** došlo k prekročeniu definovanej hranice osi X (obrázok 5) a k posunutiu hlavy figuríny v smere dopredu v dôsledku zdeformovania alebo popraskania opierky DZS. V týchto prípadoch hrozí reálne nebezpečenstvo nárazu a poranenia hlavy dieťaťa napr. o operadlo predného sedadla, alebo inú časť interiéru vozidla,

- pri **1 nebezpečnom výrobku** došlo k prasknutiu plastového podstavca DZS a vytvoreniu ostrých hrán, ktoré môžu prerezať bezpečnostný pás uchytávajúci DZS na sedadle vozidla,
- pri **2 nebezpečných výrobkoch** sa po dynamickej skúške nedal uvoľniť zámok, alebo došlo k prekročeniu limitu otváraciej sily zámku DZS, čo môže spôsobiť nebezpečnú situáciu po dopravnej nehode, nakoľko nebude možné vyprostiť dieťa z DZS.

Súčasne bola v laboratóriu prekontrolovaná správnosť sprievodnej dokumentácie v zmysle požiadaviek uvedených v EHK OSN č. 44/04 s nasledovným zistením:

- pri **3 druhoch** bol neúplný alebo nesprávny návod na používanie alebo montáž. Tieto zistené nedostatky podstatne zvyšujú riziká nesprávnej montáže a používania DZS,
- pri **4 druhoch** boli zistené závažné nedostatky v označení DZS symbolmi, ktoré upozorňujú na hroziace nebezpečenstvo a sú podstatné pre spotrebiteľa pri používaní a montáži,
- pri **5 druhoch** chýbal odkladací priestor na DZS pre návod na obsluhu a montáž, ktorý musí byť po celú dobu životnosti priložený priamo na zadržiavacom systéme.

Obrázok 5

Os X

Záver

Účelom kontrolnej akcie bolo zmonitorovať súčasný stav, podrobne vizuálne skontrolovať DZS a zdokonalené DZS, obsah ich sprievodnej dokumentácie, v ktorej výrobca musí informovať spotrebiteľa ako správne používať výrobok a akým spôsobom správne previesť montáž, pretože nesprávne nainštalované DZS v motorovom vozidle v prípade dopravnej nehody má priamy vplyv na bezpečnosť.

Negatívne zistenia počas vizuálnej kontroly pri 56 druhoch DZS potvrdili účelnosť a opodstatnenosť kontrolnej akcie, kde bolo zistené nesprávne značenie na DZS alebo neúplný, chýbajúci návod na montáž a používanie, ktorý je podstatný pre spotrebiteľa.

Kontrolou bezpečnosti DZS, prostredníctvom akreditovaného laboratória, boli zistené po dynamickej skúške poruchy zámkov pásov DZS, kde reálne hrozí uviaznutie dieťaťa vo vozidle po nehode. Ako aj poruchy plastových rámov DZS, čo je častou príčinou posuvu figuríny cez os X. V reálnom prípade môže byť tento posuv príčinou nárazu a poranenia hlavy dieťaťa napr. na operadlo predného sedadla alebo inú časť interiéru vozidla a následné poranenie dieťaťa.

Veľmi znepokojujúce je zistenie, že z celkového počtu **11** DZS odobratých z trhu SR, nevyhovelo:

- v dynamických skúškach **5** vzoriek, čo znamená až **45 %** podiel nebezpečných DZS z celkového počtu odobratých vzoriek,
- **3** druhy nevyhoveli požiadavkám predpisu EHK OSN č. 44 série zmien 04, v označovaní DZS symbolmi, ktoré upozorňujú na hroziace nebezpečenstvo, alebo mali neúplný, nesprávny návod na používanie alebo montáž.

Na základe výsledkov skúšok je možné konštatovať, že až **73 %** vzoriek nebolo v súlade s uvedeným predpisom, ktorý stanovuje požiadavky pre homologizáciu zadržiavacích systémov.

Pozitívnym zistením tejto kontrolnej akcie je fakt, že všetky kontrolované zdokonalené DZS pri vizuálnej kontrole boli v súlade s predpisom EHK OSN č. 129 a neboli na nich zistené žiadne nedostatky. V budúcnosti SOI plánuje preverenie bezpečnosti aj u zdokonalených DZS v zmysle predpisu EHK OSN č. 129.

Početnosť a charakter negatívnych zistení u DZS je vysoko rizikovým faktorom vzhľadom na skutočnosť, že uvedené výrobky sú určené pre najzraniteľnejšie skupiny spotrebiteľov - deti. Uvedené zistenia predurčujú ku skutočnosti, že SOI sa bude aj naďalej vo zvýšenej miere venovať kontrole značenia, kontrole návodov na inštaláciu a údržbu ako aj overovaniu bezpečnosti DZS a zdokonalených DZS v nasledujúcom období.

Opatrenia

1. Z každej vykonanej kontroly boli inšpektormi SOI spísané inšpekčné záznamy a pri zistení nedostatkov boli vydané záväzné pokyny na ich odstránenie.
2. Podľa § 6 ods. 1 písm. a) bod 1 zákona č. 128/2002 Z. z. boli vydané opatrenia na mieste, ktorými bol zakázaný predaj a distribúcia 56 druhov výrobkov v hodnote 8 257,99 € do odstránenia zistených nedostatkov.
3. V prípade 5 zistených nebezpečných výrobkov boli uložené opatrenia na ochranu trhu - zákaz ich predaja a distribúcie, stiahnutie nebezpečného výrobku z trhu a povinnosť informovať spotrebiteľov o týchto nebezpečných výrobkoch, vrátane možnosti vrátenia kúpnej ceny výrobku.
4. Všetkých 5 nebezpečných výrobkov bude po prešetrení v celom distribučnom reťazci zverejnených na web stránke SOI a oznámených do systému RAPEX spolu s opatreniami, ktoré boli prijaté na zabezpečenie ochrany spotrebiteľov a trhu.
5. SOI pred uložením obmedzujúcich opatrení na ochranu trhu, v zmysle čl. 21 Nariadenia EP a Rady č. 765/2008, informovala príslušné hospodárske subjekty so sídlom v EÚ uvedené na výrobkoch o zámere ich uložiť.
6. SOI informovala v zmysle § 153 ods. 3 zákona č. 106/2018 Z. z. o prevádzke vozidiel v cestnej premávke a o zmene a doplnení niektorých zákonov, typové schvaľovacie úrady, ktoré udelili typové schválenie o 5 nebezpečných výrobkoch.